

Πού πηγαίνει η Ευρώπη;

Εδώ και χρόνια η Ε.Ε. βρίσκεται σε κρίσιμο σταυροδρόμι. Το απέδειξε η περιπετειώδης απόπειρα για βαθύτερη πολιτική ενοποίηση με τη συνταγματική συνθήκη και, στη συνέχεια, με την αναθεώρησή της στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Στη σημερινή οικονομική κρίση τα ερωτήματα γύρω από το μέλλον της ευρωπαϊκής ενοποίησης επιτείνονται. Ο πρώην Καγκελάριος της Αυστρίας, Wolfgang Schüssel, μας υπενθυμίζει από πού ξεκίνησε το εγχείρημα της ενοποίησης και ποιες προκλήσεις αντιμετώπισε και αντιμετωπίζει, έχοντας πάντα βασικό εφόδιο τις αρχές της οικονομίας της αγοράς και της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Εν μέσω οικονομικής κρίσης, υποστηρίζει, αταλάντευτα ότι, τώρα, περισσότερο από ποτέ, χρειαζόμαστε περισσότερη, όχι λιγότερη Ευρώπη.

Quo Vadis Europe?

Wolfgang Schüssel

«Πού πηγαίνει η Ευρώπη;» Η ερώτηση είναι εύκολη. Η απάντηση είναι ίσως λίγο πιο περίπλοκη και μάλλον χρειάζεται να πάμε λίγο πίσω, να ανατρέξουμε στο παρελθόν. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ο Γουίνστον Τσώρτσιλ ξεκίνησε την περίφημη ομιλία του για το μέλλον της Ευρώπης, μιλώντας στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης για τις ενωμένες πολιτείες της Ευρώπης.

Σήμερα δεν έχουμε ολοκληρώσει το όραμα του Τσώρτσιλ, που διατυπώθηκε 62 χρόνια πριν, το 1946, στη Ζυρίχη, έχουμε όμως ένα νέο όραμα, έχουμε δημιουργήσει ένα νέο μοντέλο, που πιστεύω ότι λειτουργεί αρκετά καλά.

Η Ενωμένη Ευρώπη βασίστηκε σε τρεις σημαντικούς πυλώνες. Ο πρώτος είναι η κοινοβουλευτική δημοκρατία, η οποία μετά τον τρόπο της δικτατορίας, επρόκειτο να αποτελέσει την ισχυρή βάση της Ενωμένης

Ευρώπης. Ο δεύτερος πυλώνας ήταν το ευρωπαϊκό μοντέλο ζωής, που στοχεύει περισσότερο στην κοινωνική οικονομία της αγοράς και του ανταγωνισμού, παρά στην κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία. Ο τρίτος πυλώνας είναι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, η συνταγή για την υπέρβαση του υπερεθνικισμού, που, υπό το ναζιστικό καθεστώς, οδήγησε σε πανευρωπαϊκή καταστροφή.

Και οι τρεις αυτοί πυλώνες τίθενται σήμερα υπό συζήτηση, υφίστανται πιέσεις και κριτική. Τα προβλήματα επιδεινώνονται και τα ευρωπαϊκά θέματα τίθενται υπό αμφισβήτηση. Η κοινοβουλευτική δημοκρατία, για παράδειγμα, όλο και περισσότερο θεωρείται ανεπαρκούς νομιμοποίησης μέσω για τη λήψη μεγάλων αποφάσεων, εξού και υπάρχουν οι απαιτήσεις για δημοψηφίσματα στην Ελλάδα, στην Ιρλανδία και σε άλλες χώρες της Ευρώπης.

Το μοντέλο της κοινωνικής οικονο-

μίας της αγοράς εδραιώθηκε από προσωπικότητες, όπως ο Κόνραντ Αντενάουερ, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και ο Γιούλιους Ράμπ και Ραϊνχάρτ Κάμιτς στην Αυστρία. Το μοντέλο αυτό καταγγέλλεται ως νεοφιλελεύθερο, ανίκανο να αντιμετωπίσει την παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Η διεθνής σκέψη, τα διεθνή συμφέροντα κερδίζουν έδαφος. Στην υπερβολική τους μορφή, σκοπός τους είναι πολλές φορές να υποβιβάζουν το ευρωπαϊκό έργο της ενοποίησης και της ολοκλήρωσης. Και το ερώτημα είναι: υπάρχει πραγματικά καλύτερο μοντέλο από αυτό που έχουμε συνηθίσει; Υπάρχουν καλύτερες ιδέες; Ίσως θα πρέπει να είμαστε ανοικτοί σε αυτές. Αυτό που έχουμε δημιουργήσει ίσως να μην είναι τέλειο, αλλά ειλικρινά θεωρώ ότι οι τρεις αυτοί πυλώνες εξακολουθούν να ισχύουν και να παραμένουν σημαντικοί για το μέλλον. Και πραγματικά πιστεύω ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως σε εποχές δύσκολες, όπως αυτή που διανύουμε, είναι ένα όργανο που χειρίζεται δύσκολες καταστάσεις με πολύ μεγάλη επιτυχία. Μία φιλελεύθερη εφημερίδα η *Neue Zürcher Zeitung*, που τηρεί πολύ κριτική στάση απέναντι στην Ευρώπη, έγραψε την περασμένη εβδομάδα για την «εντυπωσιακή διαχείριση κρίσεων από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης» και αναφερόταν τόσο στην αντιμετώπιση της κρίσης στη Γεωργία, όσο και στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

Και πράγματι τα αποτελέσματα είναι θεαματικά. Το πρόγραμμα δράσης για την Ευρωπαϊκή Ένωση που συντονίστηκε στο Παρίσι από το Eurogroup και από το Ηνωμένο Βασίλειο προβλέπει κυρίως κρατικές εγγυήσεις για τις τράπεζες, μία ευρωπαϊκή δύναμη εκτάκτου ανάγκης για την οικονομική αγορά, τη βελτίωση της επιβίωσης των χρηματοδοτικών αγορών της Ευρώπης, τη βελτίωση των κανόνων για την προστασία των καταθέσεων, όπως και τη θέσπιση αυστηρότερων όρων στη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Γι' αυτά τα θέματα, η Κομισιόν υπέβαλε συγκεκριμένες προτάσεις, οι οποίες συζητήθηκαν και στη συνάντηση των G20, που πραγματοποιήθηκε στις 15 Νοεμβρίου 2008. Γι' αυτό, πιστεύω ότι δεν υπάρχει λόγος να είμαστε σκεπτικοί απέναντι στο μοντέλο που έχουμε δημιουργήσει. Ασφαλώς πρέπει να προβληματιστούμε για τον αντίκτυπο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η οποία ξεκίνησε με τη φούσκα των ακινήτων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Είναι πιστεύω αρκετά ενδιαφέρον να δούμε τι ακριβώς συνέβη. Η κρίση αυτή καθαυτή δεν ήταν πρόβλημα της αγοράς, ήταν ένα πρόβλημα που εισήχθη από την πολιτική. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η φούσκα των ακινήτων, που ξεκίνησε από τη διακυβέρνηση Κλίντον και συνεχίστηκε από τη διακυβέρνηση του Μπους (σημειώνουμε ότι δεν υπήρχε διαφορά μεταξύ των δύο αυτών κυβερνήσεων στο θέμα αυτό), έδωσε τη δυνατότητα σε

ιδιαίτερα φτωχές οικογένειες να αγοράσουν το δικό τους σπίτι.

Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, είναι εύκολο να πάρει κανείς στεγαστικό δάνειο με ποσό που υπερβαίνει το 100% της αξίας του σπιτιού; Στην Αυστρία είναι απολύτως αδύνατο. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, όμως, αυτό ήταν δυνατό και με τον τρόπο αυτό προέκυψε αυτή η φούσκα των ακινήτων, η οποία βεβαίως έσκασε και δημιούργησε προβλήματα. Το γεγονός αυτό επηρέασε αρχικά το τραπεζικό σύστημα, στη συνέχεια το οικονομικό σύστημα και τώρα υφίσταται τις πιέσεις η πραγματική οικονομία. Και υπάρχει και το επιπλέον στοιχείο ότι εμείς οι χριστιανοδημοκράτες είμαστε σαφώς αντίθετοι με το αμερικανικό μοντέλο του άπληστου καπιταλισμού.

Στις 14 Οκτωβρίου 2008, ο Paul Krugman, που κέρδισε φέτος το βραβείο Νόμπελ, αναρωτιόταν στο πολύ γνωστό blog του ότι δεν είναι περίεργο που ο καλύτερος αμειβόμενος hedge fund manager των Ηνωμένων Πολιτειών κερδίζει σε ένα χρόνο το ίδιο με τους δασκάλους της Πολιτείας της Νέας Υόρκης για τρία χρόνια; Αυτό είναι πραγματικά τρελό και δεν έχει την παραμικρή σχέση με το δικό μας μοντέλο της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, αυτό που δημιούργησαν ο Καραμανλής, ο Αντενάουερ, ο Raab και άλλοι. Πρέπει, λοιπόν, να γνωρίζουμε αυτές τις πολύ σοβαρές διαφορές.

Ο δικός μας ευρωπαϊκός τρόπος

ζωής, ο δικός μας ευρωπαϊκός τρόπος για να οργανώνουμε την οικονομία, για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, για την κατανόηση των προβλημάτων των πολιτών, για την συνεχή υποστήριξη στην απασχόληση και την ποιότητα ζωής είναι σημαντικός.

Αυτόματα, λοιπόν, προκύπτει το ερώτημα: τι γίνεται μετά την οικονομική κρίση; Και, κατά τη γνώμη μου, τρία είναι τα πιθανά σενάρια: Το πρώτο είναι ένα είδος ανανεωμένης κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, με καλύτερες και περισσότερες ρυθμίσεις. Η οικονομική κρίση δεν ήταν τόσο μία κρίση του συστήματος. Εν μέρει, οφείλεται στη μειωμένη ρύθμιση σημαντικών τομέων της οικονομίας. Υπήρχαν πεδία της οικονομίας, όπως π.χ. τα παράγωγα, για τα οποία δεν θεσπίστηκαν ποτέ κανόνες και κατά συνέπεια δεν ελέγχθηκαν. Και αυτό είναι πραγματικά αδύνατο, γιατί η χρηματοπιστωτική αγορά είναι πηγή ζωής για την πραγματική οικονομία. Είναι, λοιπόν, αναγκαίο να υπάρχει ένα ξεκάθαρο ρυθμιστικό πλαίσιο είτε από τα κράτη είτε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για όλους όσοι συμμετέχουν στην αγορά. Το πρώτο, λοιπόν, σενάριο είναι μια ανανεωμένη κοινωνική οικονομία της αγοράς με καλύτερους κανόνες. Και είμαι βέβαιος ότι αυτό αποτελεί μία ευκατάρτη λύση.

Το δεύτερο σενάριο είναι να πάμε σε ένα είδος ήπιου σοσιαλισμού, ένα είδος νεοκρατισμού. Υπάρχει ένας

Κίνα όλα αυτά τα χρόνια να συσσωρεύει όλο και περισσότερα συναλλαγματικά αποθέματα. Οφείλει να κάνει κάτι για να επιστραφεί η ανάπτυξη στο λαό. Οι Η.Π.Α. προσφέρουν ένα πακέτο ανάπτυξης αξίας 170 δις Η Ιαπωνία 50 δις, η Γερμανία 16 δις Στο Ηνωμένο Βασίλειο ο Άλτιστερ Ντάρλινγκ αυτή τη στιγμή δημιουργεί ένα παρόμοιο πακέτο κ.ο.κ.

Το πραγματικό πρόβλημα, κατά την άποψή μου, εξακολουθεί να είναι η έλλειψη ισορροπίας από την πλευρά της Αμερικής. Μην ξεχνάμε ότι στη δεκαετία του '80 οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν ποσοστό αποταμιεύσεων γύρω στο 6%. Σήμερα είναι μηδέν. De facto, είναι κάτω από το μηδέν στον ιδιωτικό τομέα.

Κατά συνέπεια, αυτό είναι μία μεγάλη ανισορροπία. Οι Αμερικανοί δεν αποταμιεύουν. Αγοράζουν ότι μπορούν να αγοράσουν. Πιστεύω ότι οι αναδυόμενες αγορές, όπως της Κίνας ή άλλες, αγοράζουν δολάρια και ότι έτσι δίνουν στην Αμερική την ευκαιρία να συνεχίσουν προς την ίδια κατεύθυνση. Και έχουμε ένα μεγάλο εμπορικό έλλειμμα γύρω στο 5% του ΑΕΠ τους. Πρέπει, λοιπόν, να γίνει μια προσαρμογή κι αυτό είναι το πραγματικό ζήτημα το οποίο πρέπει να αντιμετωπίσει ο νέος Πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα.

Το δεύτερο σοβαρό πρόβλημα, μετά την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, για το οποίο πιστεύω ότι η Ευρώπη έδωσε τις σωστές απαντήσεις και πραγματικά πιστεύω ότι πρέ-

πει να συνεχίσουμε στην ίδια κατεύθυνση, είναι ο τομέας της ενέργειας. Η ενεργειακή εξάρτηση αποτελεί σήμερα ένα υπαρκτό ζήτημα για χώρες ή ομάδες χωρών, όπως η Ευρώπη, η Κίνα, η Ινδία και άλλες. Η επιδίωξη ενεργειακής ασφάλειας θα προκαλέσει ευρύτερες εντάσεις, καθώς οι χώρες θα ανταγωνίζονται μεταξύ τους για το ποια θα καταφέρει να έχει προνομιακές σχέσεις με τις χώρες – παραγωγούς. Κι αυτό είναι ένα σοβαρό ζήτημα. Βρισκόμαστε σε ανταγωνισμό με χώρες, όπως η Κίνα, η Ινδία ή οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε το γεγονός ότι η Ευρώπη το 2030 θα εξαρτάται από εισαγωγές ενέργειας σε ποσοστό 90% για το πετρέλαιο και τα 2/3 των αναγκών της για φυσικό αέριο. Σε μία πολύ ενδιαφέρουσα δημοσίευση του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (IEA) παρουσιάζονται οι τάσεις ενεργειακής ζήτησης για την επόμενη εικοσιπενταετία, στην οποία αναφέρεται ότι το 2030 ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας αναμένει αύξηση της ζήτησης κατά 45%. Η αύξηση αυτή απαιτεί περίπου 60 εκατ. επιπλέον βαρέλια πετρελαίου την ημέρα, δηλαδή εξαπλάσια ποσότητα από αυτήν που παράγει σήμερα η Σαουδική Αραβία. Η τιμή του πετρελαίου θα αυξηθεί από 120 δολάρια, που είναι σήμερα το βαρέλι, σε 200 δολάρια. Οι χώρες του ΟΠΕΚ θα ελέγχουν το 50% των ορυκτών καυσίμων, σε σχέση με το 40% που ελέγχουν σήμερα. Και το

να αναλάβουμε έναν σημαντικό ρόλο μαζί με την Αμερική και μαζί με τους άλλους εταίρους.

Το τρίτο, στο οποίο θα ήθελα να αναφερθώ, είναι το σημαντικό θέμα των σχέσεων μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών. Υπήρξε ένα σχόλιο τις τελευταίες μέρες για έναν παγκόσμιο θόρυβο που ακούστηκε πρόσφατα, σαν να επρόκειτο για έναν μεγάλο αναστεναγμό ανακούφισης που συγκλόνισε ολόκληρο τον κόσμο, επειδή λήγει η προεδρία του Μπους και αναλαμβάνει ο Ομπάμα.

Ήταν πραγματικά εντυπωσιακές οι σκηνές από την Αθήνα στο Ναϊρόμπι, από την Ουάσινγκτον στη Νέα Υόρκη. Είδαμε όλοι τις σκηνές στο Γκραντ Πάρκ στο Σικάγο που ήταν πραγματικά εντυπωσιακές. Όλες αυτές οι εκδηλώσεις ήταν ένα συναισθηματικό ξέσπασμα υποστήριξης και πολύ μεγάλης ελπίδας, που είναι πραγματικά πολύ δύσκολο να εκπληρωθούν. Είναι, άλλωστε, ίδιο των Αμερικανών να αναζητούν πάντα έναν Μεσσία κι όχι κάποιον απλό ηγέτη, όπως είναι ο Κώστας Καραμανλής ή εγώ, αλλά εν πάση περιπτώσει το βέβαιο είναι ότι υπάρχει τεράστια ανάγκη και επιθυμία για αλλαγή. Και, πλέον, δεν υπάρχει η γενικευμένη απόρριψη απέναντι στο πρόσωπο του Προέδρου.

Επιστρέφω στο θέμα της κλιματικής αλλαγής. Επικεφαλής πια του Λευκού Οίκου δεν είναι κάποιος που αρνείται το πρόβλημα, αλλά κάποιος που το 'χει αντιληφθεί και πιστεύει

ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα. Ο Ομπάμα πρότεινε η αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία να αναλάβει την υποχρέωση να παράγει αυτοκίνητα που θα εξοικονομούν καύσιμα. Αυτό τρία ή τέσσερα χρόνια πριν ήταν αδιανόητο.

Για το θέμα του Ιράν, υπάρχει η σχεδόν ομόφωνη άποψη ότι δεν μπορεί να επιτραπεί στην Τεχεράνη να γίνει πυρηνική δύναμη. Και υπάρχει η δέσμευση για διπλωματικές ενέργειες, συνεργασία, διάλογο.

Η διάθεση της νέας προεδρίας δεν είναι πολεμική. Η χρήση βίας δεν αποκλείεται, αλλά θα είναι η τελευταία, η έσχατη λύση και όχι η πρώτη επιλογή.

Η Αλ Κάιντα είναι βέβαιο ότι θα βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και της κυβέρνησης Ομπάμα. Αυτό είναι και προς το δικό μας συμφέρον, διότι η πάταξη της τρομοκρατίας παραμένει ένα σημαντικό ζήτημα και είναι θετικό ότι βρίσκεται υψηλά στην ατζέντα της νέας κυβέρνησης.

Η κριτική που άσκησε ο Ομπάμα επικεντρώθηκε στο γεγονός ότι ο πόλεμος στο Ιράκ απομάκρυνε την προσοχή από τον πραγματικό αγώνα κατά της τρομοκρατίας. Αυτό είναι σημαντικό θέμα και είμαι βέβαιος ότι η *Washington Post* είχε δίκιο όταν επεσήμανε ότι τις πρώτες μέρες της θητείας του Ομπάμα θα ακουστούν πολλά γι' αυτό το θέμα.

Οι Υπουργοί Εξωτερικών της Ε.Ε. πραγματοποίησαν στις 3 και 4 Νοεμβρίου 2008 στη Μασσαλία άτυπη συνάντηση και ετοίμασαν ένα κείμε-

δημοσιεύθηκε ένα έγγραφο που το έγραψαν δύο δημοκρατικοί και δύο ρεπουμπλικάνοι. Αυτοί ήταν οι George Schultz, William Perry, Henry Kissinger και Sam Nunn. Στο κείμενό τους οι δύο αυτές ομάδες στόχευαν σ' έναν κόσμο χωρίς πυρηνικά όπλα. Και αυτό ακριβώς υποσχέθηκε ο Ομπάμα στην προεκλογική του εκστρατεία.

Είναι ένα θέμα στο οποίο πρέπει πραγματικά να επικεντρωθούμε. Αυτό πρέπει να επιζητεί και η Ευρώπη. Γιατί αν δεν το κάνουμε, ορισμένες τρομοκρατικές ομάδες θα μπορέσουν να αποκτήσουν αρκετό υλικό, που θα τους επιτρέψει να φτιάξουν εύκολα μία βόμβα που θα απειλήσει τις κοινωνίες των χωρών μας.

Μιλάμε, λοιπόν, για μία προσέγγιση σε δύο στάδια: αφοπλισμός και διεθνής έλεγχος. Αυτή είναι η άποψή μου κι αυτό πρέπει να αποτελέσει ένα θέμα πρώτης προτεραιότητας και για την Ευρώπη και για την Αμερική.

Τα επόμενα χρόνια είναι βέβαιο ότι θα έρθουμε αντιμέτωποι με διαφορετικές αντιλήψεις και αναλύσεις στην Αμερική και στην Ευρώπη. Δεν πρόκειται να σημειωθεί σημαντική μεταβολή σε ό,τι αφορά στα θεμελιώδη συμφέροντα των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ευρώπης. Θα υπάρξει, επίσης, η τάση του διαίρει και βασίλευε, διαφορετικές αντιλήψεις ανάμεσα στην παλιά και στην καινούρια Ευρώπη. Είναι ένα γεγονός που δεν πρόκειται να αλλιάξει.

Είναι, ωστόσο, σημαντικό να αναλάβουμε νέες πρωτοβουλίες. Οι σημερινοί ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέλουν να λαμβάνουν τις περισσότερες αποφάσεις σε διακυβερνητικό επίπεδο, χωρίς να χρησιμοποιούν τις υπερεθνικές δομές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή είναι μία συνταγή για λιγότερες αποφάσεις, διότι όλοι πρέπει να συμφωνούν. Ακόμα, όμως, και μ' αυτά τα δεδομένα, η Ευρώπη θα παραμείνει όχι μόνο σημαντικός οικονομικός παίκτης, επειδή είμαστε ο σημαντικότερος και μεγαλύτερος οικονομικός όμιλος στον κόσμο, αλλά και ένας σημαντικός παίκτης στην πολιτική σκηνή, ως ο μεγαλύτερος όμιλος δημοκρατικών χωρών στον κόσμο.

Είναι δεδομένο ότι θα υπάρξει η ανάγκη για μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ Ευρώπης και Ηνωμένων Πολιτειών σε θέματα διαχείρισης, θέσπισης κανόνων ανταγωνισμού και ρυθμίσεων για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει ένα σημαντικό πλεονέκτημα: την ευρωζώνη. Μπορούμε πια με βεβαιότητα να πούμε ότι η ευρωζώνη ήταν μία πολύ αποτελεσματική ασπίδα για τις οικονομίες μας, ενάντια στην κερδοσκοπία και στην αβεβαιότητα. Χαρακτηριστικό ως προς αυτό, είναι το παράδειγμα της Ιρλανδίας. Η Ιρλανδία έχει τώρα επιτόκιο 15% κι έχει χάσει το 70% των νομισματικών της αποθεμάτων.

Δεν είναι παράδοξο που ο Πρωθυπουργός της Δανίας, Anders Fogh

Τι λείπει αυτό; Θέλουμε μια πιο ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή πολιτική. Εμείς θέλουμε το ναι. Εκείνοι θέλουν το όχι, θέλουν να συνεχίσουν με το λαϊκισμό και την λαϊκίστικη προσέγγιση κι αυτό δύσκολα το καταλαβαίνει κανένας, διότι η ολοκλήρωση είναι αυτή που μας έκανε ισχυρούς.

Το παράδειγμα της Ιρλανδίας αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα, που δείχνει ότι ένα εθνικό δημοψήφισμα δεν αποτελεί λύση. Είναι τόσο απλό, για ένα σύνθετο τεχνικό ζήτημα, όπως είναι η Συνθήκη της Λισαβόνας. Έγινε ένα όχημα με 27 σπασμένα φρένα. Ένα εθνικό δημοψήφισμα φέρνει ουσιαστικά σε ψηφοφορία και τα 27 κράτη-μέλη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πράγματα μεγάλη εμπειρία δημοψηφισμάτων. Έχουν γίνει συνολικά 37 δημοψηφίσματα από το 1972, τα 20 για την ένταξη, 17 για νέες συνθήκες ή για την εισαγωγή του ευρώ. Τα 10 από αυτά δεν απέδωσαν το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Τα 3/4 των κρατών-μελών είναι εξοικειωμένα με το εργαλείο του δημοψηφίσματος. Σε δύο κράτη-μέλη το δημοψήφισμα είναι υποχρεωτικό για κάποιες συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μην ξεχνάτε όμως ότι ένα και μοναδικό όχι συνεπάγεται όχι για όλα τα κράτη-μέλη, και τα 27, και όχι μόνο για το κράτος που το έχει υποστηρίξει.

Ανησυχώ, γιατί τώρα τελευταία υπάρχει η τάση οι φωνές του ευρωσκεπτικισμού να συνδέονται. Στην Ιρλαν-

δία, ο εκατομμυριούχος Declan Ganley χρηματοδότησε την εξαιρετικά καλά σχεδιασμένη εκστρατεία του «όχι». «Αν δεν ξέρεις, ψήφισε όχι.» Πολύ ωραίο, κατανοητό, χωρίς όμως να προτείνει καμία λύση.

Το ίδιο έκανε και ο Wheeler, ένας εκατομμυριούχος στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το ίδιο και στην Αυστρία, όπου ο πρώην ιδιοκτήτης της μεγαλύτερης εφημερίδας κάνει τα πάντα για να υποστηρίξει τέτοιου είδους εκστρατείες.

Είμαι βέβαιος ότι οι επόμενες ευρωπαϊκές εκλογές, στις 7 Ιουνίου του 2009, θα αποτελέσουν ένα δημοψήφισμα «ναι ή όχι προς την Ευρώπη». Ένα δημοψήφισμα για τον δικό μας ευρωπαϊκό τρόπο ζωής, το δικό μας ευρωπαϊκό μοντέλο. Αυτό είναι σημαντικό και πρέπει να είμαστε ενωμένοι. Οι χριστιανοδημοκράτες, οι συντηρητικοί, ακόμα και οι προηγούμενοι ηγέτες των σοσιαλδημοκρατών που είναι υπέρ της Ευρώπης πρέπει να γνωρίζουν τι διακυβεύεται. Και δεν είναι μόνο το εκλογικό αποτέλεσμα. Είναι σίγουρα κάτι πολύ περισσότερο, γιατί η Συνθήκη της Λισαβόνας σε κάποια σημεία της δεν είχε γίνει σωστά κατανοητή.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας δεν είναι μεγάλη αλλαγή, δεν είναι Συνταγματική Συνθήκη. Φέρνει απλώς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε καλύτερη θέση, ισοδύναμη με αυτή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Είναι ένα είδος ολοκληρωμένης δημοκρατικής ψηφοφορίας σε δύο μέρη: στα κράτη-μέλη και απευθείας στα

Η μετανάστευση είναι μεγάλο ζήτημα και δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε φρούριο. Είναι αδύνατον να περιφρουρούμε τα χιλιάδες νησιά που περιστοιχίζουν την Ευρώπη με στρατιωτικές ή αστυνομικές δυνάμεις. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι αλληλεγγύη ανάμεσα στα κράτη-μέλη και διάθεση να βοηθούν τον ένα το άλλο. Η Μάλτα, για παράδειγμα, αυτό το μικρό νησί, υποδέχεται κάθε μέρα εκατοντάδες πρόσφυγες. Πρέπει όλοι να αντιληφθούμε τι σημαίνει για μια χώρα αυτό. Το ίδιο ισχύει και για το θέμα των προσφύγων ή των ανθρώπων που ζητούν άσυλο από την Ανατολή.

Έπειτα, εμείς ως Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να παραμείνουμε ανοικτοί. Δεν θα ξεχάσω ποτέ τη Διάσκεψη Κορυφής της Θεσσαλονίκης, που δημιούργησε την πολιτική ανοιχτών θυρών, ώστε όλα τα κράτη των Βαλκανίων να μπορέσουν να γίνουν κάποια στιγμή μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτή είναι η μοναδική λύση, ο μοναδικός τρόπος δημιουργίας σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή των Βαλκανίων. Δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική. Η ελληνική προεδρία ήταν αυτή που δημιούργησε αυτή την πολιτική ανοιχτών θυρών και η Αυστρία ήταν πάντοτε υπέρ, γιατί θεωρούσε ότι είναι προς το συμφέ-

ρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχουμε, λοιπόν, να αντιμετωπίσουμε αυτά που πρόκειται να συμβούν στο μέλλον. Πρέπει να αναρωτηθούμε ποια είναι τα πραγματικά προβλήματα και πρέπει να σκεφτόμαστε σφαιρικά και όχι με άξονα τα δικά μας εθνικά συμφέροντα. Και πρέπει να μιλάμε δυνατά και ενιαία.

Επιστρέφω στη Συνθήκη της Λισαβόνας, γιατί πραγματικά πιστεύω ότι είναι μία λύση. Είναι πιστεύω θετική εξέλιξη η εκλογή Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που θα αντικαταστήσει τις εναλλασσόμενες προεδρίες. Ξέρω ότι δεν είναι εύκολο, γιατί κάποιες προεδρίες χωρών ήταν επιτυχημένες, Τώρα θα είναι η Τσεχία, που θα πρέπει να πράξει το ίδιο. Αλλά τα προβλήματα παραμένουν. Και για μένα είναι λογική η απαίτηση της συνεχιζόμενης προόδου.

Συνεπώς, πρέπει να σκεφτόμαστε σε μεγάλη κλίμακα. Να ενεργούμε γρήγορα, χωρίς να αναβάλουμε τη λύση δύσκολων προβλημάτων, όπως είναι ο προϋπολογισμός, οι συντάξεις, το δημογραφικό. Να ενεργούμε γρήγορα, να σκεφτόμαστε θετικά, με ελπίδα και αισιοδοξία.

Αυτό είναι το δικό μου μήνυμα. Αυτό είναι νομίζω το μήνυμα που θέλει να στείλει και η Ελλάδα και η Αυστρία και η Ευρώπη εν γένει. ▲

Ο κ. Wolfgang Schüssel είναι πρώην Καγκελάριος της Αυστρίας.

Το παρόν κείμενο προέρχεται από ομιλία του κ. Schüssel, σε εκδήλωση του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής, στις 13 Νοεμβρίου 2008 με θέμα «Quo Vadis Europa?».